

Lietuvos Respublikos Seimui

Lietuvos Respublikos Vyriausybei

Lietuvos Respublikos finansų ministerijai

VALSTYBINIO AUDITO IŠVADA

2021 m. spalio 1 d. Nr. FAE-12

Vilnius

Neigiama nuomonė dėl valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Mes atlikome 2020 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio auditą.

Mūsų nuomone, dėl mūsų išvados skyriuje „Pagrindas pareikšti neigiamą nuomonę dėl valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio“ aptartų dalykų reikšmingumo 2020 metų valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais neparodo tikros ir teisingos įtrauktų į valstybės grupę viešojo sektoriaus subjektų 2020 m. gruodžio 31 d. finansinės būklės, 2020 metų veiklos rezultatų, grynojo turto pokyčių ir pinigų srautų pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus.

Pagrindas pareikšti neigiamą nuomonę dėl valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio

Nustatėme finansinės būklės ataskaitos ilgalaikio ir trumpalaikio turto, įsipareigojimų, finansavimo sumų, grynojo turto straipsnių, veiklos rezultatų ataskaitos pagrindinės veiklos pajamų, sąnaudų ir grynojo perviršio ar deficito straipsnių, grynojo turto pokyčių ir pinigų srautų ataskaitų duomenų reikšmingų iškraipymų (detali informacija ataskaitos 1.1 poskyryje ir 1 lentelėje), kuriuos lėmė iškraipymai žemesniojo konsolidavimo lygio viešojo sektoriaus subjektų finansinių ataskaitų rinkiniuose (82-iem iš 97 audituotų įstaigų teikti pastebėjimai) ir iškraipymai atliekant konsolidavimo procedūras:

- 1) 98 proc. (8 598,8 mln. Eur) duomenų apie mokesčių pajamas ir su jomis susijusių gautinų ir mokėtinų sumų teisingumo negalime patvirtinti, nes 2020 m. aplinkybės, susijusios su Valstybinės mokesčių inspekcijos mokesčių fondo apskaitai tvarkyti naudojamų informacinių sistemų trūkumais, dėl kurių vis dar neteisingai registruojamos gautinos ir mokėtinos sumos ir neteisingai sudaromos finansinės ataskaitos, liko nepakitusios.
- 2) Negalėjome patvirtinti įsipareigojimų būsimoms Ignalinos atominės elektrinės eksploatavimo nutraukimo ir giluminio atliekyno įrengimo išlaidoms (ilgalaikių atidėjinių) likučio – 2 690,6 mln. Eur teisingumo, nes atidėjinyje nepagrįstai sumažintas 612,1 mln. Eur iš ES gautina lėšų suma, o, perskaičiuojant 2018–2020 m. šių įsipareigojimų dabartinę vertę ir su jais susijusių ilgalaikių gautinų sumų amortizuotą

- savikainą, neteisingai pritaikyta palūkanų norma. Europos Komisijai priėmus sprendimą skirti lėšų Ignalinos atominės elektrinės uždarymui, neužregistruota 612,1 mln. Eur ilgalaike iš ES gautina suma.
- 3) Negalėjome patvirtinti Susisiekimo ministerijos 2020 m. finansinių ataskaitų rinkinio (2020-12-31 turtas, finansavimo sumos, įsipareigojimai, grynojo turto ir mažumos dalis sudarė 5 267,5 mln. Eur) duomenų teisingumo, nes nustatėme, kad 2020 m. dalis turto ir įsipareigojimų neinventorizuota arba inventorizuota formaliai: duomenys žiniaraščiuose ir apskaitos registruose skyrėsi; nesudaryti išankstinių apmokėjimų, per vienerius metus gautinų sumų ir trumpalaikių įsipareigojimų inventorizavimo aprašai-sutikrinimo žiniaraščiai, nenurodyta skolų atsiradimo ir tarpusavio suderinimo data, sumos su ne viešojo sektoriaus subjektais nesuderintos; nebuvo pateikti apskaitos registrai, reikalingi pinigų srautų ataskaitos teisingumui įvertinti. Pati ministerija nustatė reikšmingų klaidų ir rinkinio nepasirašė iki 2021-09-28, kai Nacionalinis bendrųjų funkcijų centras ėmėsi taisyti klaidas 2021 m. apskaitos registruose.
 - 4) Teismų apskaitoje neregistruojamos su teismų žyminio mokesčio ir paskirtų baudų pajamomis susijusios ūkinės operacijos ir ši informacija neatskleidžiama finansinėse ataskaitose (Valstybinės mokesčių inspekcijos duomenimis, valstybės biudžetas 2020 m. gavo 18 mln. Eur žyminio mokesčio ir baudų įplaukų).
 - 5) 9 proc. (apie 51,1 mln. Eur skaičiuojant pagal vidutinę paskutinių septynerių metų kilnojamųjų kultūros vertybių vertę) kilnojamųjų kultūros vertybių Kultūros ministerijai pavaldžių ir jos valdymo sričiai priskirtų įstaigų apskaitoje užregistruota ne tikrąja, o simboline vieno euro verte.
 - 6) Negalėjome patvirtinti duomenų apie miško žemę (apie 206 mln. Eur, arba 1 proc. konsoliduotųjų ataskaitų rinkinyje nurodytos žemės vertės) teisingumo, nes Aplinkos ministerijos apskaitoje neužregistruoti ir neišregistruoti iš Nacionalinės žemės tarnybos perimti ir jai perduoti valstybinės miškų ūkio paskirties žemės sklypai, neteisingai nustatyta ir sudarant finansines ataskaitas nepatikslinta žemės tikroji vertė, netinkamai atlikta žemės inventorizacija.
 - 7) Negalėjome patvirtinti dalies tikrosios vertės rezervo likučio teisingumo, nes biologinio turto apskaita Nacionalinėje žemės tarnyboje tvarkoma ne pagal atskirus turto vienetus, todėl nėra galimybės identifikuoti turto (medynų) vertės pokyčių priežasčių: dėl įsigijimo ar perdavimo, ar dėl tikrosios vertės pokyčio.
 - 8) Įsipareigojimai finansuoti daugiabučių namų modernizavimą ir atnaujinimą neužregistruoti, nes jų neregistravo VšĮ Būsto energijos taupymo agentūra, nuo 2014 m. teikianti šiam tikslui valstybės paramą (11 mln. Eur įsipareigojimų buvo užregistruota 2021 m. agentūros finansinėse ataskaitose, o dėl 172 mln. Eur – laukiama Finansų ministerijos išaiškinimo).
 - 9) Finansavimo sumos iš ES padidintos 20,4 mln. Eur, o iš kitų šaltinių – 276,8 mln. Eur dėl ataskaitų konsolidavimo metu neteisingai padarytų įrašų.
 - 10) Į valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinį neįtraukti dviejų jos grupei priklausančių subjektų duomenys.

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, galiojusius iki 2021 m. birželio 30 d., tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinta šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už auditą“. Esame nepriklausomi nuo audituojamo subjekto pagal Valstybės kontrolės darbuotojų etikos kodeksą ir laikėmės kitų šiame kodekse nustatytų etikos reikalavimų.

Mes manome, kad mūsų surinkti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų neigiamai nuomonei dėl valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio pagrįsti.

Besąlyginė nuomonė dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Mes atlikome 2020 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų auditą.

Mūsų nuomone, 2020 metų valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinys visais reikšmingais atžvilgiais parengtas ir pateiktas pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą.

Pagrindas pareikšti besąlyginę nuomonę dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Auditą atlikome pagal Valstybinio audito reikalavimus, galiojusius iki 2021 m. birželio 30 d., tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausųjų audito institucijų standartus. Mūsų atsakomybė pagal šiuos standartus išsamiai apibūdinta šios išvados skyriuje „Auditoriaus atsakomybė už auditą“. Esame nepriklausomi nuo audituojamo subjekto pagal Valstybės kontrolės darbuotojų etikos kodeksą ir laikėmės kitų šiame kodekse nustatytų etikos reikalavimų.

Mes manome, kad mūsų surinkti audito įrodymai yra pakankami ir tinkami mūsų besąlyginei nuomonei dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio pagrįsti.

Pabrėžtini dalykai dėl valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio

Atkreipiame dėmesį į pastebėjimą, kuris neturi įtakos nuomonei, tačiau yra svarbus. Valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio aiškinamajame rašte nurodyta, jog asignavimų planas 2020 m. buvo padidintas 3 616,2 mln. Eur. Biudžeto sandaros įstatymas leidžia tam tikrų metų valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų finansinių rodiklių patvirtinimo įstatyme nustatytiems tikslams valstybės vardu pasiskolintas lėšas naudoti viršijant Seimo patvirtintas bendras asignavimų sumas, tačiau Konstitucinis Teismas yra konstatavęs, kad „įstatymas gali būti keičiamas tik įstatymu“; „Konstitucijoje įstatymų leidybos delegavimas nenumatytas“; „pagal Konstituciją Vyriausybei <...> nesuteikiama galių pačiai pakeisti biudžetą“ (žr. ataskaitos 2.2 poskyrį).

Vadovybės atsakomybė už valstybės konsoliduotųjų ataskaitų rinkinius

Lietuvos Respublikos finansų ministras yra atsakingas už valstybės konsoliduotųjų finansinių ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos viešojo sektoriaus apskaitos ir finansinės atskaitomybės standartus bei valstybės biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinio parengimą ir teisingą pateikimą pagal Lietuvos Respublikos teisės aktus, reglamentuojančius šio rinkinio sudarymą. Už žemesniojo lygio ataskaitų rinkinių sudarymą atsakingi asignavimų valdytojai ir ministrų valdymo sričių įstaigų, vykdančių atitinkamo asignavimų valdytojo programas, vadovai.

Auditoriaus atsakomybė už auditą

Mūsų tikslas yra gauti pakankamą užtikrinimą dėl to, ar valstybės 2020 metų finansinės ir biudžeto vykdymo ataskaitos kaip visuma nėra reikšmingai iškraipytos dėl apgaulės ar klaidos, ir išleisti auditoriaus išvadą, kurioje pateikiama mūsų nuomonė. Pakankamas

užtikrinimas – tai aukšto lygio užtikrinimas, o ne garantija, kad reikšmingą iškraipymą, jeigu jis yra, visada galima nustatyti auditu, kuris atliekamas pagal Valstybinio audito reikalavimus, galiojusius iki 2021 m. birželio 30 d., tarptautinius audito standartus ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus. Iškraipymai, kurių gali atsirasti dėl apgaulės ar klaidos, laikomi reikšmingais, jeigu galima pagrįstai numatyti, kad atskirai ar kartu jie gali turėti didelės įtakos vartotojų ekonominiams sprendimams, priimamiems remiantis finansinėmis ir biudžeto vykdymo ataskaitomis.

Išsamesnis auditoriaus atsakomybės apibūdinimas pateiktas Valstybės kontrolės interneto tinklalapyje adresu [Auditoriaus atsakomybė atliekant finansinį \(teisėtumo\) auditą | Lietuvos Respublikos valstybės kontrolė \(valstybeskontrolė.lt\)](https://www.valstybeskontrolė.lt/auditoriaus-atsakomybe-atliekant-finansinj-teisetumo-auditą). Šis apibūdinimas yra sudedamoji auditoriaus išvados dalis.

Valstybinio audito išvadą teikiame kartu su valstybinio audito ataskaita ir pridedame audituotus valstybės konsoliduotųjų finansinių ir biudžeto vykdymo ataskaitų rinkinius.

Valstybės kontrolierius

Mindaugas Macijauskas